

สัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์กับโอกาสทางการค้าของอาเซียน (จบ)

ศรัณย์ เชิดเกียรติกุล

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)

ตีพิมพ์ : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Section : ASEAN+

ปีที่ 3 ฉบับที่ 137 วันอังคารที่ 6 พฤษภาคม 2557

หน้า 1 คอลัมน์ "รู้เขา รู้เรา รู้อาเซียน"

จากสัปดาห์ก่อนเราทราบกันแล้วว่าสัญญาอิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยให้การค้าประสบความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติก็ยังคงมีปัญหาเกิดขึ้นซึ่งมีผลกระทบกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ในสัปดาห์นี้จะกล่าวถึงข้อควรระวังในการใช้สัญญาอิเล็กทรอนิกส์และการแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การพาณิชย์ทางอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้สัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์นี้ยังคงมีข้อที่ควรระวัง กล่าวคือ ข้อแรก ความแตกต่างของกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละประเทศ เช่น ประเด็นการเกิดและความสมบูรณ์ของสัญญา, สถานที่ทำสัญญา, การเลือกหากกฎหมายมาใช้บังคับกับสัญญาระหว่างประเทศ, การหาต้นฉบับเอกสาร, การแสดงถึงตัวบุคคลผู้ทำสัญญา หรือการยืนยันตัวบุคคล เป็นต้น และข้อที่สอง การทำลายพยานหลักฐานเกี่ยวกับการซื้อขายของคู่สัญญา เช่น การปิดเว็บไซต์ การลบฐานข้อมูล เป็นต้น

จุดอ่อนดังกล่าวนี้ คณะกรรมาธิการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ (United Nations Commission on International Trade Law: UNCITRAL) ได้เสนอแนวทางแก้ไข ซึ่งกำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้ข้อความสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ ค.ศ. 2005 (United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts 2005) มีจุดประสงค์เพื่อสร้างกฎเกณฑ์ทางการค้าระหว่างประเทศให้เป็นแบบแผนเดียวกันและสอดคล้องกันเพื่อให้ประเทศสมาชิกทำธุรกรรมการค้าได้อย่างมั่นใจว่า ไม่ว่าจะทำธุรกรรมกับประเทศสมาชิกใดก็ตามจะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการแห่งสหประชาชาติฯ ได้สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกปรับปรุงกฎหมายภายในของตน (Domestic Law) ให้สอดคล้องกับกฎหมายแม่แบบ (Model Law) ตัวอย่างเช่น ประเทศสิงคโปร์ มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องนี้แล้วโดยการออกกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 2010 (Electronic Transaction Act 2010) โดยนำเอาหลักการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้ข้อความสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ ค.ศ. 2005 มาปรับใช้กับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ อังค์ถัด (The United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) ยังสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนพยายามพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีความสอดคล้องกัน โดยเสนอคำแนะนำว่า ประการแรก อาเซียนควรมีแนวทางร่วมกันในการวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับพาณิชย์

อิเล็กทรอนิกส์ให้เสร็จภายในปี 2015 ประการที่สอง แต่ละประเทศควรสร้างมาตรการความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคในด้านความปลอดภัยในการทำธุรกรรม ประการที่สาม แต่ละประเทศควรออกกฎหมายต่อต้านอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ข้ามชาติ ประการที่สี่ แต่ละประเทศควรมีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคและมีวิธีการสืบสวนการกระทำความผิดที่เหมาะสม ประการที่ห้า ประเทศสมาชิกควรมีเครือข่ายให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการคุ้มครองผู้บริโภค และประการที่หก ประเทศสมาชิกควรร่วมมือการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และการพัฒนาข้อตกลงที่เกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ในส่วนของกิจกรรมเพื่อการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น องค์กรได้จัดงานสัมมนาและได้มีการประกาศปฏิญญาการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก

จากที่กล่าวมานี้เพื่อเป็นการพัฒนาการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จึงมีข้อเสนอแนะว่า ประการที่หนึ่ง ผู้ประกอบการต้องให้ความมั่นใจแก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญาและผลของสัญญา ประการที่สอง หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนของอาเซียนควรประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อแก้ไขอุปสรรคในการทำสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยเชิญบุคคลหลายอาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น นักธุรกิจ, นักเศรษฐศาสตร์, นักกฎหมาย, บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) เป็นต้น ซึ่งอาจศึกษาได้จากประเทศสหรัฐอเมริกา อันเป็นประเทศที่ผ่านประสบการณ์ด้านสัญญาอิเล็กทรอนิกส์มาอย่างยาวนาน และประการที่สาม การจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาระหว่างประเทศในการทำสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจขยายไปถึงการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นกลไกอย่างหนึ่งของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีบทบาทอย่างมากในการค้าระหว่างประเทศ จึงมีความจำเป็นที่ผู้ประกอบการ คู่ค้า และผู้บริโภคควรให้ความสำคัญในการทำ ความเข้าใจ การส่งเสริมและพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าการดำเนินธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีต่อการค้าในระยะยาวที่จะเป็นคู่ค้าหรือพันธมิตรทางธุรกิจกันไปในอนาคต

.....

